

MARIA SOBIESZCZYK

WSP w Bydgoszczy

Wiesława i Bogusław Śliwerscy: *Edukacja w wolności*. T. I Oficyna Wydawnicza „Impuls”

Kraków 1991

Prezentowana publikacja to książka dla tych, którzy szukają nowych rozwiązań prawnych, programowych i metodycznych polskiej szkoły. Jedną z możliwości innego, nowatorskiego sposobu kształcenia są klasy autorskie. Właśnie o realizacji tej idei w praktyce traktuje praca Wiesława i Bogusława Śliwerskich.

Dr Śliwerski pracuje w Katedrze Historii i Teorii Wychowania Uniwersytetu Łódzkiego. Jest autorem wielu publikacji na temat szkół alternatywnych i nurtów antypedagogicznych. Wspólnie z żoną – nauczycielką nauczania początkowego są autorami programu klasy autorskiej realizowanego przez nich w 37 Szkole Podstawowej w Łodzi.

W *Edukacji w wolności* omawiają psychopedagogiczne założenia stworzonej przez siebie klasy a także prezentują krótki bilans dokonań swojej rocznej pracy.

Część pierwsza to trzy rozdziały (*Klasy autorskie, realia i nadzieje; Dlaczego edukacja bez stopni; Psychopedagogiczne założenia klasy autorskiej*), które traktują o funkcjach założonych i zasadach funkcjonowania klas autorskich. Uważają, że klasy autorskie spełnią swoją emancypacyjną funkcję, jeśli m.in.:

- nauczyciele wspólnie z uczniami i ich rodzicami będą planować swą pracę, organizować zajęcia szkolne i pozaszkolne,
- wyeliminowane zostaną z sytuacji dydaktyczno-wychowawczych czynniki stresogenne i lękotwórcze,
- wzajemne interakcje będą respektować prawo każdej osoby samostanowienia, odpowiedzialności oraz prawo do popełniania błędów¹.

Sformułowana przez autorów teza głosi, że takie możliwości pracy istnieją w każdej szkole, nie tylko w społecznej czy prywatnej.

Prezentowana koncepcja klasy autorskiej to nauczanie bez ocen. Autorzy analizują obciążenia związane z wystawianiem stopni. Podkreślają, że oceny ograniczają zdolność dziecka i obciążają wartość kształcenia. W publikacji prezentują różne modele „szkół bez ocen” – m.in. model duński, niemiecki, szwajcarski, angielski, szwedzki i radziecki.

Inne założenia klasy Śliwerskich to: wielopoziomowe, zindywidualizowane nauczanie, wykorzystanie metod aktywizujących (komputerowe gry, nauka języka niemieckiego). Kolejny element programu to szeroka współpraca z rodzicami. Traktowanie ich jako partnerów w procesie edukacji dziecka. Służą temu wspólne działania: „otwarte” lekcje, konsultacje, wspólne planowanie zajęć dydaktycznych.

Czwarty rozdział to krótki bilans dokonań w klasie autorskiej. W ocenie autorów jest on pozytywny. Widoczne to jest w pracy z dziećmi, współpracy z rodzicami, jak również

w dużym zainteresowaniu klasą autorską innych nauczycieli i dyrekcji szkoły. Nawiązano ścisłą współpracę z naukowcami i pedagogami szkolnymi innych krajów.

Rozdział piąty to bogata oferta przykładowych zadań dydaktycznych z języka polskiego, matematyki w „plastycznej oprawie”. Przykłady tych zadań nadają się doskonale do pracy indywidualnej uczniów. Zaprezentowano w tym rozdziale ciekawą niemiecką pomoc dydaktyczną zwaną „paleta”, która została w 1990 roku nagrodzona na Międzynarodowych Targach Edukacyjnych w Bazylei. Pomoc prawie nieznaną polskim dydaktykom.

Edukacja w wolności – to swoisty „poradnik” dla osób planujących stworzenie klasy autorskiej. W aneksie zamieszczono dyspozycje do wywiadu z rodzicami zainteresowanymi edukacją bez stopni i selekcji, Zarządzenie nr 62 Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad prowadzenia pedagogicznej działalności innowacyjnej. Omówiono także sposób urządzenia izby lekcyjnej, w której wydzielony został kącik do relaksacji, część do pracy zbiorowej i indywidualnej. Salę wyposażono w wiele tablic, komputer i sprzęt audiowizualny.

Recenzowana książka ma jeszcze jeden walor. Jest atrakcyjna pod względem edytorskim: dobry papier, barwne zdjęcia, ciekawy układ. Poza tym na kartach tej książki pojawiają się całokolumnowe wersety z dzieł wybitnych pedagogów m.in. Janusza Korczaka, Friedricha Wolfa, Zbigniewa Kwiecińskiego, które otwierają kolejne rozdziały publikacji.

Myślę, że praca *Edukacja w wolności* będzie ciekawą lekturą dla wszystkich, którzy chcą być twórczymi nauczycielami. Dlatego warto ją polecić studentom pedagogiki w zakresie nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego, nauczycielom nowatorom, którzy wykorzystują ją w swojej pracy dydaktyczno-wychowawczej z dziećmi.

PRZYPISY

¹W.B. Śliwerscy: *Edukacja w wolności*. Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 1991 s. 7.